

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETÁRIUM TARTALMU HETILAP. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 *
Egész évre	8 *
Egyes szám ára	20 fill.

Felelős szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.
Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szemléi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők. ... ..

Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények árszabály ... .. szerint számítatnak. ... ..

Takarmányhiány.

Egy kedvezőtlen év kisbirtokosainkat, különösen a jószágtenyésztő vidékeket pusztulással fenyegeti.

A Zsilvölgy mezőgazdájának létfentartó foglalkozása az állattenyésztés s ha nincs nyári legelő s nem terem takarmány, kisbirtokosaink azonnal a tönk szélére jutnak.

A magyar közgazdasági politikának kellene gondoskodni, hogy a megváltozott életviszonyok követelményének szemellett tartásával, helyes mederbe tereljük ezt az erjedő folyamatot.

Mielőtt helyi vonatkozással a jelentkező megfigyelt baj orvoslására nézve véleményt nyilvánítanánk, Franciaország példájára hivatkozunk annak bebizonyítása végett, hogy a földmives népünk sorsán mi is céltudatos gondoskodással segíthetnénk.

A francia kiscgazda története, az ottani mezőgazdasági politika utmutatoul szolgálhat nekünk. Mikor a francia nagy uradalmak átérttek a gépüzemre és az ipar nagy gyárakban tömörült, a francia paraszt gazda megmaradt régi hagyományai mellett. Nem lett szegényebb, hanem a fejlődő társadalom lett gazdagabb és a fényes paloták s a hatalmas forgalom, meg a nyüzsgő városi élet mellett napról, napra jobban feltűnt a földmives gazda visszamaradottsága. Ezt látva a francia törvényhozás a legmesszebb-

menő állami segítséget nyújtotta a kis gazdák termelő szövetkezeteinek.

A francia földmives szövetkezeti mozgalom lényegileg két irányban halad. Egyik iránya az, hogy a parasztgazda terméseredményét növelje, a másik pedig az, hogy árucikkait kollektív uton értékesítse. Alakultak ennek megfelelően gazdaszindikátusok abból a célból, hogy a talajmunkáláshoz és a csépléshez szükséges gépeket továbbá a műtrágyát, szemet és tenyészállatokat, szóval a mezőgazdaság segéd anyagait közösen vásárolják be és alakultak szövetkezetek, a melyek a gazda növény- és állat termékeit iparilag meg kereskedelmileg értékesítik.

Elkészítették ott a termelés üzemtervét és szövetkezetet alapítottak. Nem kértek állami segítséget, nem jártak vándorutat küldöttségekkel és mégis rövid néhány esztendő leforgása alatt bekövetkezett a gazdasági élet fellendülése, az anyagi boldogulás. A nagy és erős tehén- s egyéb állatállomány révén sok trágyát kapott a föld. A növény termelés megkétszereződött. Az összes állatok egészségesek és kifejtettek lettek. A lakosság jóléte pedig annyira emelkedett, hogy asztalos, lakatos, kovács, bognár és szabó iparosok telepedtek be a kiscgazdák falvaiba. Szóval, mióta a gazdának jövedelme van, természetesen alapon kifejlődött az építőipar és a segédiparágak, a lakosság megszorodott és a jólét általános lett. S Franciaországból, a hol a

kiscgazda majdnem mindenütt hasonlóan szervezkedett már és részt is vehet a modern társadalmi életben, nincs kivándorlás és talán nem is lesz soha.

A francia kiscgazdák példáját kell nekünk is követnünk a nép millióinak érdekében.

Hivatalos közgazdasági ismertetés alapján utalunk a francia mezőgazdasági politika közhasznú sikerére. A mi viszonyaink elütnek az ottanitól s így ehhez mérten képezi a nemzet közgazdasági kormányzásának fontos feladatát, hogy a nép zömének sorsán segítsen. Sőt az ország egyes vidékein más és más módon lehet és kell a kis gazdák érdekéről gondoskodni. Hangsúlyozzuk, hogy: kell.

A Zsilvölgy földmives lakosságán az ugynevezett modern mezőgazdaság nem segít. A talaj műveléshez, az aratáshoz, csépléshez stb. ide hiába adnának gépeket. Mig máshol nagy hasznát vennék.

Itt a jószág állomány nemesítése, az állattenyésztés tökéletesítése, a mesterséges takarmány termelése biztosítaná a jószágtenyésztést s az ezzel foglalkozók boldogulását. Erre kellene — még ugynevezett szelid nyomással is — törekedni.

Az alföldi parasztban is meg van a konzervatív hajlam, bár elvitázhatatlanul sokkal felvilágosodottabb, mint a Zsilvölgy őslakossága, mely teljes visszamaradottságban él. Tapasztaljuk

„PETROZSÉNY és VIDÉKE” TÁRCÁJA.

Vallomás.

Magda ebben a percben épen tizedszer pillantott a szoba sarkában álló óra felé. Végre észrevelte a szegény Tóth Béla is és szomorúan kezdett ajánlkozni.

— Kijönnek holnap a parkba? kérdezte Magdától félnéken, halkán.

— Szó sincs róla, felelt a leányjával több hévvel a kellelénél. Holnap különben is csunya idő lesz.

— És holnapután?

— Akkor is csunya idő lesz.

— Nem igaz! vágott közbe a mama, aki már fél órája nézett a leányára, kipirult arccal és haragos tekintettel. Szép idő lesz holnap is, meg holnapután is, mindég szép idő lesz, ha én akarom: legyen nyugodt Béla!

Béla nem volt valami nyugodt, de annál nyugtalanabb lett Magda.

Hallott már valamit az emberi akarat csodáttevő erejéről, van-e erősebb akarat a világon, mint egy anyáé, aki a leányát férjhez akarja adni! Ha a mama erősen felteszi magában, hogy sétára való, szép idő lesz: akkor ugy is lesz, az már bizonyos.

Nem érzett valami különös kedvet hozzá, hogy meghallgassa a mama megjegyzéseit a ma délutánra várt magaviseletéről, hát elhúzódott a vihar elől a kis szobájába. Leült az asztalkájához és tollat tett a tolszárba egy divatos, óriási levélpapírra kezdett írni. Kipirult arccal, nagy hévvel merült a munkájába, a szobában züm-mögő, álmos legyecekké kíváncsian röpködtek körül.

— Mit irsz? — szolt be az anyja szigorúan.

A varrónőnek irok, hogy jöjjön el a lila szövetért, felelte gyorsan Magda.

A mama nem akart bővebben utána járni a dolognak (nem ért rá, mert épen szakácsné változás volt), pedig ugyancsak meglepődött volna, ha kissé odapillant a leánya munkájára. A papíron olvasható szöveget a legjobb akarattal sem lehetett volna szellemesnek, vagy változatosnak nevezni. Mindössze enyi volt: Szöszikém . . . ez ismétlődött négy lapon keresztül. Másnak együgyű irkafirka, de Magdának sokat jelentő szívhez szóló költemény.

— Most ird le egy párszor visszajáról is, ugy még érdekesebb — szoltalt meg valaki a háta mögött. Magda sikoltva pillantott fel, de már akkor ott volt az irás nővére, az okos szemű, szép asszony kezében. Olga a fiatal asszony, rögtön megértette a helyzetet és gunyos nevetéssel felelt a Magda könyörgésére:

— Hát ez a baj kis lányom? kérdezte kegyetlenül. — Ezért nem kell neked Tóth Béla? Szegény mama egészen kétségbe van esve miattad . . . Te meg arról a világ legnagyobb korhelyéről álmodozol titokban; no, de majd segítünk a dologon! Ez az érdekes irat öt perc mulva a mama kezében lesz.

Magda sokat jobban ismerte a testvére határozott jellemét, mintsem hogy tovább is könyörögni próbált volna. Megelégedett azzal, hogy lenéző pillantással mérte végig áruló nényét. Azután egy örízetlen percben kisorrant az ajtón és lihegve, vissza se nézve futott egyenesen fel a hegynek, a fenyveserdőbe; mert találkozni akart ő vele; azonnal, mindáron.

Mikor már közel volt a padhoz, ahol a fiatal uj-

ságírot látta gyakran időzni, hirtelen megállt. Mit is fog mondani neki? Hogy is mondhatná el, mi történt, mikor ők ketten még csak egy bizalmas szót sem beszéltek egymással soha? Irodalomról, művészetéről, komoly dolgokról beszélgettek, mint két jó barát. Szerellem? Ez a szó soha sem fordult elő és hogy valaha kimondják, azt Magda nem is várta, nem is remélte. Megelégedett azzal, hogy ő maga imádtá titokban azt a léha, talán nem is egészen korrekt, de minden esetre zseniális fiut: megelégedett azzal, hogy mindennap látta és elbeszélgetett vele alkonyattájt itt, a falu fenyvesében, közömbös dolgokról. Hogy is gondolhatott arra, hogy az érzéseiről beszéljen előtte? Nem. Csak épen látni szeretné még egyszer, utoljára. Aztán haza megy és aláveti magát a mama zsarnokságának. Külsőleg engedelmeskedni fog, de szívében örökké meg fogja őrizni az ő boldogtalan egyetlen szerelmét.

Nem tudja meg soha, hogy szerettem — mondta magában, amint a kis tisztásra tért. A másik oldalon akkor közeledett épen az író: a biboros alkony fénynyel árasztotta el hullámos hajú, érdekes fejét, de a járása . . . a járása sajtáságosan bizonytalannak látszott.

Mikor közel ért Magdához, a leány is meglepődve nézte. Ugy látszott, hogy az ideálja valami különös, felhevült hangulatban van. Az arca égett, a szeme lángolt és a hangja remegett a meghatottságtól, amint üdvözölte a fehér ruhás lányt, aki zavartan állt meg egy nagy fenyőfa tövében.

— Az lsten áldja meg, amiért eljött, — mondta. Tudtam, hogy itt lesz. Én is eljöttem pedig jóbarátaim vannak itt, kedves, aranyos fiuk. Egy kis délutáni murit

évenként, hogy a kedvezményes áron beszerzett értékesebb bikáktól, mint igyekeznek az itteni tenyésztők szabadulni s inkább használják fedezetésre az itteni csenevész apaállatokat. Természetes, hogy ily módon az állatállomány nemesítéséről, értékesebbé tételéről szó sem lehet. Arról pedig, hogy mesterséges takarmány termeléssel elejét lehetne venni az ideizhez hasonló takarmányinségnek, a mi jószágtenyésztőinknek fogalma sincsen. Sőt felvilágosultabb lakóink között nyilvánul a téves vélekedés, hogy a Zsilvölgyben nem lehet mesterséges takarmányt termelni. Tapasztalás alapján, a legjobb meggyőződéssel állíthatjuk, hogy ez nem igaz. Ahol a széna, tengeri és a kapásvetemény megterem, ott a talaj és éghajlat mesterséges takarmány termelésre is megfelel. Természetes, hogy a talaj megművelése fáradságosabb és költségesebb. Csak hogy a föld hozama mindezért bőséges hasznosítást és nem állna elő a mostanihoz hasonló ama nyomasztó helyzet, hogy a közgazdasági kormányzatnak kell már a nyár derekán gondoskodni takarmány beszerzésről, hogy kisgazdáink jószágát az éhenpusztulás ellen biztosítsa, vagy, hogy a tenyésztők ne legyenek kénytelenek marháikon csaknem ingyen tudni.

A zsilvölgyi kisbirtokosok kizárólag a jószág és a széna értékesítése útján jutnak pénzhez, mely a közterhek viselésére és szükségleteik fedezésére kell. Sajnos, ezt az egyetlen jövedelem forrást sem használják ki az éghajlati és talajviszonyoknak megfelelő módon.

A köznéppel érintkező papoknak, tanítóknak, jegyzőknek s intelligensebb elemeknek kellene jótanácsot, buzdítással, sőt példaadással az okszerű állattenyésztés és mesterséges takarmánytermelésre reábirni s ezzel a jószágállomány elértéktelenedésének és a takarmányhiány veszélyének — legalább emberi számítás szerint — elejét venni a mi kisgazdáinknál.

Hogy miként lehetne elmaradt földmives lakosaink boldogulását előmozdítani, arra a helyes utra reávezetné a népre hatni tudó hivatott tényezőket az érdekeiket szíven viselő jóakaratu gondoskodás.

A kérdés felvetését ennek felköltésére irányuló szándék indokolja.

csaptunk, de én ott hagytam őket, megéreztem, valami megmagyarázhatatlan sejtélem sugta, hogy maga vár reám.

A modora annyira elütött az ő rendes, gondatlan könnyedségétől, hogy Magda alig ismert reá. De ez a meleg, érzelmes hang, a szívéig hatott s úgy érezte, hogy ma föl tudná tárni szívéit.

— Üljünk le erre a kedves, kis fehér padra.

Jó erősen megragadta a kedves és biztos kis fehér padot, mintha attól félné, hogy elszalad tőle. Aztán sóhajtozva, szólanul nézett le a völgybe.

— Magda! — mondá az ifju esdeklő, remegő hangon, ne is tagadja: én tudom, hogy szeret. Pedig én nem vagyok méltó magára. Senki fia vagyok, se országom, se házam, se pénzem. És szerelmére méltatlan vagyok. Hígyje el Magda!

— Nem hiszem! — tiltakozott a leány, akinek az egész lelkét valami boldog, sejtelmes várakozás töltötte el.

— Ha mondom, akkor elhíhet: Ne merje senki azt mondani, hogy én hazudom. Züllött, léha vagyok, de hazudni nem szoktam! Miről is beszéltünk? Tekintete bizonytalanul révedezett.

— Igen, arról beszéltünk, hogy én szeretem magát . . . azaz, hogy maga szeret engem, mindegy. Fogadja meg, Magda, fogadja meg . . .

— Mit fogadjak meg? kérdezte Magda izgatott suttogással. Ez a váratlan vallomás, épen ma, mikor olyan boldogtalan, valami édes, boldog érzésbe ringatta lelkét. Most akár meg is halhatok, gondolta.

Az ifju már előtte térdelt.

— Fogadja meg, hogy soha nem megy máshoz feleségül . . . Én nem vehetem el. Ha meg is fogadnám, hogy hü maradok magához, nem tudnám megtartani.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Wekerle Sándor dr. Vajdahunyadon.**

Folyó hó 16-án d. u. fél 3 órakor Petrozsényből külön vonattal elutazva Vajdahunyadra ment Wekerle Sándor dr. m. kir. miniszterelnök és pénzügyminiszter az ottani vasművek megtekintése végett. A miniszterelnök kíséretében voltak Szerényi József államtitkár, dr. Ajtay Aladár és Barsay Andor országgyűlési képviselők s Báro Bornemissa hunyadmegyei főispán és a Budapestről vele jött illusztris kíséret. A miniszterelnök és kíséretével a külön vonat délután 3/4 órakor rohogott be a pályaudvarra, hol a vasgyár hivatalnoki kara élén Schallát főbányatanácsossal fogadta a magas vendégeket, kik a vasgyári tisztikar kalauzolására mellett megtekinthették az összes vasműveket. Este a vasgyári vendéglőben vacsoráltak a vendégek a vacsorán a főbb vasgyári tisztviselők is részt vettek. A miniszterelnök és kísérete folyó hó 17-én reggel Gyalárra utazott az ottani vasbányák megtekintése végett, onnan fél 12 órakor érkezett vissza Vajdahunyadra, ahol készen várta már külön vonata, melylyel kíséretével együtt tovább utazott.

— **Rendőrbiztos választás** volt Vulkánban f. hó 24-én, 28 pályázó közül Uik József petrozsényi községi iktató-kiadót választották meg. Ezt az állást most szervezte a község, tekintettel a nagyművi idegen és az ország minden részéből beözönlő munkásforgalom és népmozgalom által szükségessé tett közrendészeti teendők ellátására. Az ambiciozus, intelligens új rendőrbiztosra terhes nagy felelősséggel járó és fontos feladat vár, amire tekintettel, megfelelő egyént választott a községi képviselőtestület.

— **Eljegyzés.** Groszek Viktor petrozsényi tekintélyes iparos eljegyezte Opra János petrozsényi ház- és földbirtokos kedves leányát: Valériát.

— **Színház Petrozsényben.** Kunhegyi Miklós újonnan szervezett színtársulata aug. hó 4-én kezdte meg kéthétre tervezett előadásait Petrozsényben, a Wagner színloda nagytermében. A műsor következő: Kedd aug. 4-én: Vig őz vegy, operette. Szerda aug. 5-én: Tartalékos férj. Csütörtök aug. 6-án: Tanítónő falusi életkép. Péntek aug. 7-én: Varázskeringő, operette. Szombat aug. 8-án: Kis alamuszi, operette. Vasárnap aug. 9-én d. u.: Peleskei nótárius, este: Helyre asszony. Hétfőn aug. 10-én: Virágcsata, operette. Kedd aug. 11-én: Gyermek, színmű. Szerda aug. 12-én: Le a férfiakkal! Csütörtök aug. 13-án: Ördög, vigjáték. Péntek aug. 14-én: Koldusgróf, operette, zona. Szombat aug. 15-én: Dollárkirálynő. Vasárnap aug. 16-án d. u.: Diurnista, este: Mária bátya. A tagok névsorát jövő számunkban közöljük. Értesülésünk szerint a vidék jó erőt szerződtette az igazgató s így jó előadásokat várhat műpártotó közönségünk.

De ígérem, hogy mást sem veszek el soha: a szívem oltár marad, a melyen csak a maga képét fogom őrizni. Élünk egymásnak, távol egymástól és mégis örökké együtt . . . Fogadja meg!

— Fogadom, — felelte Magda ünnepiessen. Ez az érzelmektől áthatott nyilatkozat mélyen megindította. Épen ma! Csodálatos! Eddig még soha nem sejtette vele az író a lelkét elárasztó érzelmeket.

Az író könyező szemét túrlgeti. Még mindég térdelt, de aztán hirtelen megingott és leült a föbe. Magda fölállt a padról, mert az esti sétálók nagy csoportban kezdtek ellepni az erdő.

Az író hirtelen megcsókolta a ruhája szegélyét. Aztán könnyes szemmel nézett utána, amíg csak elnem tűnt a sötét lombok mögött. Mikor már nem látta, végig feküdt a fűvön és abban a percben mélyen elaludt. Ugy találták meg barátai, akikkel aztán tovább duhajkodott.

Másnap mámorosan és nagyon rossz hangulatban ment el a rendes sétahelyére.

Ma igazán szeretném, ha nem jönne ki ez a kis macska, aki úgy rajong értem. Talán nem jön. Tegnap óta nem láttam . . . Tessék, itt van!

A hegyi uton csakugyan Magda közeledett.

— Csak azt akarom mondani — lihegte sebesen, — hogy ne itéljen el, ha azt hallja, hogy . . . hogy menyasszony vagyok.

Ezzel elfutott. Az író közönyösen nézett utána.

Ószián.

— **A bukaresti gazdasági akadémia** növénydekei ismereteik gyarapítására gazdasági viszonyaink tanulmányozása céljából Tirgu-Jiuból 24 kocsin tanáraik vezetése mellett átrándultak hozzánk f. hó 22-én délután. Este a «Minta»-vendéglőben volt a társas vacsora, melyen Petrozsényből is többen részt vettek. Az intelligens ifjak és tanáraik a szomszéd magyarnemzet iránti rokonszenvüknek jöleső bizonyítékát adták. Péter népzenekarával magyar népdalokat huzattak, majd nemzeti imánkat, a: «Hymnus»-t állva hallgatták, mire viszonzásul a magyar vendégek a román nemzeti «Hymnus»-t huzatták s felállva együtt énekeltek a román kirándulókkal. Valóban lélekelmélő és lelkesítő volt a kölcsönös becsüléseink és rokonszenvnek kifejezésre juttatott megnyilatkozásai. A mi románjaink megatlanulnak romániai szomszédainktól, azt, amit azok is hangoztattak, hogy ez itt Magyarország s aki itt nemzetellenes aspirációkat követ, vagy hirdeti, az hazaáruló s méltatlan annak a nemzetnek a becsülésére, amelynek cégére alatt, sőt megbízása nélkül, és intenciója ellenére nemzetellenes bűnös üzemekre vetemedik. Éjjelre a főgimnáziumi internátusban (Szokol Miklós házában) voltak a kiránduló akadémisták elszállásolva s 23-án átrándultak Csímpára az ottani nagy faiparvállalat és erdészetiünk tanulmányozására. (Romániában a gazdaszat és erdészet együtt képezi a felsőbb iskolai — akadémiai — tanulmányok tárgyát). A kirándulókat Popovits Miklós akad. igazgató vezette, aki magyar származású s szülőföldje és a magyar nemzet iránti szeretetének lelkesedéssel adott kifejezést. A tanulmány uton részt vett Stirbei román herceg is.

— **Virágzó ipar** fejlődött ki hazánk déli részén és nagyban járul hozzá a vidék vagyoni viszonyainak konszolidálásához. A legjobb hírnévnek örvendő Nagyikindai és Zsombolyai Bohn-féle téglagyárakat értjük, melyek a tulajdonosok szakavatott vezetése mellett a monarchia legnagyobb telepévé fejlődtek ki. A Bohn-féle szab. átfedő cserepek, melyekből a cég évente 20 milliónál többet gyárt, közkedveltségnek örvendenek. A cég újabb Békéscsabán is hatalmas telepet létesít, mely számos munkáskéznek keresetet fog adni.

— **Továbbképző tanfolyam.** A budapesti m. kir. állami felső építő-ipariskolában (Budapest, VII., ker. Tökly-ut 74. szám alatt) 1908. november 1-én kőfaragó továbbképző tanfolyam címen egy, két öthónapos téli félévre terjedő esti tanfolyam nyílik meg. A beírás október hó 15-től 31-ig történik; a tanítás évenként november 1-től március hó végéig tart. A tanfolyam befejeztével a tanulók a tanfolyam elvégzését tanúsító bizonyítványt kapnak. A tanfolyamra felvételnek kőfaragó segédek és mesterek, akik az írás és számolás elemeiben jártasok. A belépni szándékozóknek erkölcs bizonyítványt, s foglalkozásukról munkakönyvet, vagy a munkaadónak az I. foku iparhatóság által hitelesített bizonyítványt kell bemutatniok. A beíratási díj félévénként 1 korona a tandíj szintén félévénként 10 korona.

— **A hazatérő munkások érdekében** a m. kir. földmivelésügyi Miniszter felkéri a törvényhatósági munkaközvetítőket, árm. és belviz. szab. társulatokat, folyam. és kulturmérnöki hivatalokat, közgazdasági előadókat, gazd. tudósítókat, gazd. egyleteket, gazdaköröket, erdő-igazgatóságokat, erdőhivatalokat, erdőgondnokságokat, erdőfelügyelőségeket, állattenyésztési felügyelőket, kereskedelmi és iparkamarákat, gyáriparosok, orsz. szövetségét, hogy tekintve azt, hogy az Amerikából való visszavándorlás szünetlenül tart s igen sok munkátkereső érkezik haza, hogy a vezetése alatt álló földmivelésügyi miniszterium munkásügyi osztályával (Budapest Országház tér) közvetlenül levélben, táviratban vagy távbeszélőn közöljék, hogy milyen munkásokra van szükségük s milyen bérfeltételek mellett hány munkást volnának hajlandók alkalmazni? A bejelentés a munkaadókat nem kötelezi arra, hogy a munkaalakmakra csak visszavándorlókat alkalmazzanak s addig míg ilyenek nem jelentkeznek, más munkást ne fogadhassanak fel, a munkaadók a bejelentés után is bármikor s bárkit felfogadhatnak zavarok megelőzése céljából ilyen esetben csupán azt kell bejelenteniök hogy az időközben a visszavándorolt munkások részére kínált munkaalakalom már nem áll fenn. A bejelentett munkaalakmakról a visszavándorló munkásokat a helyügi és kereskedelemügyi miniszterekkel egyetértően szervezett közvetítési kirendeltségek azzal értesítik, hogy mielőtt a munkahelyre elindulnának, vagy közvetlenül maguk irjanak, vagy a községi előjáróságot vagy a földmivelésügyi miniszterium munkaközvetítési osztálya útján előbb irassanak levelet ahhoz a munkaadóhoz, a kihez munkába óhajtanak állani, azért hogy a részletes feltételekre nézve egymással tisztába jöjjenek.

— **A kánikula.** Julius 22-én megkezdődött a rettenetes kánikula s tart augusztus 23-ig. Rendes körülmények között ezeken a napokon szórja a nap legmelegebb sugarait a földre s a tikkasztó sugarak sárgára festik a fák zöld leveleit, megszállják a mezők fűvét s egyaránt megkinozza az embert és az állatot. Ezt azonban most hetekkel előbb elvégezte az öreg Nap. Egyébként is az idén egészen rendellenes volt az időjárás. A hirhedt fagyos szentek nem dideregtek a tavaszszal, sőt boldogan sütkérezhettek a kellemes tavaszi napsugáron, de helyettük didergünk mi a kánikulában, amikor nappal sincs tulságos meleg, éjszaka pedig még a felöltő sem védi meg az embert a didergéstől. Bizony elkelve már egy pár napi kánikula.

— **Látványosságok** Eldorádója Petrozsény. Ugy látszik jó üzletet csinálnak itt mindenféle mutatványokkal és produkciókkal. A piaczon szünet nélkül nyikorognak a verklk, rikácsolnak a kikiáltók. Van körhinta, amerikai hinta, óriáskigyó, karikadobás, panorámák, gyorsfényképfelvételek stb. Van alkalom szórakozni, csak pénz legyen. És ugylátszik az is van, mert különben felszednék a sátorfát s vinnék innen a világsodáit.

— **Pusztító zápor.** A hosszas szárazság után megeredtek az ég csatornái. Folyó hó 15-én (éppen a miniszterelnök és kísérete Petrozsénybe érkeztek) kezdett esni s azóta naponként hullott az ég áldása. Mert az eső, ha elkésve is; de még mindig jótékony hatással volt a szomjas földre. A mező, a kert és kapásvetemények felújultak s különösen a kiscsodák reménye újra-éledt. Mert ezek már nem tudták, hogy mit tegyenek jószágokkal. Most legalább remélhetőleg lesz őszig meleg, sőt sarjuteremre is van kilátás, ami a téli takarmányhiányt csökkenti. Azonban az eső kárt is okozott. Vasárnap, f. hó 19-én éjfél tájban hatalmas dörgéssel és villámlással neki zúdult a zápor az egész Zsilvölgyben s reggelig szakadt az eső. Petrozsény főutcáján, a kocsiuton és a járdákon hőmpölygött a szentes áradat, elborította az alacsonyabban fekvő udvarokat, befolyt a kutakba és pincékbe s igen sok fabódét szint és ólat elsodort. Több alacsonyfekvésű szobában bokáig ért a víz. A Zsilen és a Máleán hidakat, bürüket rombolt szét, megromgálta az utakat és a védgátakat. Bóli-barlangnál részint eliszapolta a pályatestet, részint a vasuti töltést rongálta meg, annyira, hogy csak átszállással és késedelmekkel lehetett közlekedni. A petrozsényi osztálymunkák oly munkaerővel látott a pálya forgalomba helyezéséhez, hogy már másnap fennakadás nélkül lehetett közlekedni. 1892. óta ilyen pusztító vízveszedelem nem volt a Zsilvölgyben.

— **Érdekes fogadás.** Gyulafehérvárt az ottani utász ezrednél gyakorlati kiképzésen levő katonatisztek közül kettő, névszerint Strechner Lajos huszárhadnagy fogadott Kázmér Lajos huszárőrhadnaggyal, hogy egy nap alatt nehéz lovassági karddal 50.000 vágást tesz a levegőbe. Strechner Lajos hadnagy meg is nyerte a fogadást, mivel reggeli 8 órától este 1/4 9 óráig az 50.000 vágást megtette. Minden ezer vágás után 2 perc és az ebéd ideje alatt 30 perc pihenőt kapott. A fogadás 16000 korona pénzről és egy 16.000 korona értékű 2 lovas fogatból állott. Strechner hadnagy az 50.000 vágást a »Hungária« disztermében bizottság előtt tette meg. Ezen színterületen hangzó fogadás egész napon át a legnagyobb izgatottságban tartotta egész Gyulafehérvár közönségét.

— **Mennyire hallatszik el az emberi hang?** Az amerikai Coloradoban érdekes kísérleteket végeztek a minap arra nézve, hogy milyen messzire hallatszik el az emberi hang. Kitért, hogy ez a távolság átlag 30 kilométert is kitesz. A kísérletet oly módon végezték, hogy egy ember egy hegy tetejéről elkialtotta ezt a szót: »Bob« Töle négy és fél kilométernyire ugyancsak egy hegy tetején állt egy másik ember, aki a »Bob«-szót egész tisztán megértette. Persze a távolság, amelyben az emberi hang még megérthető, egyének és éghajlat szerint változó. Hideg éghajlat alatt sokkal messzebbre elhallatszik a hang, mint száraz, meleg éghajlat alatt. Ezért van, hogy télen messzebből meghalljuk a kiáltást, mint nyáron. Foster hadnagy, aki egy expedíciót vezetett az északi sarokra, azt mondja, hogy egy tőle két kilométernyire lévő társával egész tisztán meg tudta magát érteni, Sir John Franklin meg azt írja, hogy ő sohasem tudta magát megérteni távolabbról mint 500 méterről. Jo u n g orvos azt mondja, hogy Gibraltárban 16 kilométernyire is elhallatszik az emberi hang. A fizikából mindenki tudja, hogy ez a távolság a víz alatt és általában sűrű közegben, megsokszorozódik. A genfi-tón végezt kísérleteknél például 140 kilométer távolságot értek el. Franklin megemlíti, hogy a vízen 800 méter távolságból meghallgatta két kő összezdülését.

— **4 koronás utalvány találtatott;** aki elvezette jelentkezen e lap Kiadóhivatalába, ahol beigazolása után az utalványát megkaphatja.

CSARNOK.

Vajdahunyad és környéke.

Turista utmutatót adott ki ezen cím alatt dr. újtordai Kővári Ernő Vajdahunyadon. Vajdahunyad és vidéke látni valóit ismerteti a füzet, melynek ára 1 kor.

Többször hangoztattuk már, hogy kívánatos volna a kirándulók tájékoztatására Petrozsényről és a Zsilvölgyről ilyen »kalauzt« kiadni, mely az idegeneknek utmutatóul szolgálna.

A Wachter József kiadásában megjelent füzetből alábbiakban adjuk a »Vajdahunyad«-ra vonatkozó s olvasóinkat bizonyára érdeklő ismertést:

»Mint legtöbb városunknak, úgy Vajdahunyadnak is, alapítása a messi történetelőlti időszakig nyulik vissza s keletkezését homály fedi.

Valószínű, hogy már a dákoknak volt itt telepük s hogy itt laktak, bizonyítják a környéken talált dák pénzek. Hisz a dák főváros Sarmiz-aegethusa (később Ulpia Trajana, a mai Várhely) közel volt s feltehető, hogy a főváros környéke lakott volt.

A római korból már biztosabb adataink vannak. A Szentpéter-hegyen kiásott fejnélküli életnagyságu szobrok rómi eredetűek s ma is láthatók a Benedikty-féle udvaron.

Az 1901. évben, a gyár területén végzett földmozgósítás alkalmával szintén találtak egy cserépfazékban mintegy 2000 drb. különböző korból való rómi esüstpénzt. A régi Hunyad a vár melletti hegyen terült el s itt lehetett a piac, melyet a lakosság ma is annak nevez.

Hunyad már a régi időben kiváltságos város volt. 1867.-ben törvényhatósági joggal, külön városi főispánnal bir, mely kiváltsága 1876.-ban szünik meg. (Utolsó főispánja Török Dániel volt, ki alá Hunyadon kívül Vizakna, Gyulafehérvár, Abrudbánya, Hátszeg tartozik). Külön főbírája, városi törvényszéke, egyes bírája volt. A mult század elején az erdélyi gör. keleti püspök-helynök székhelye. Sok ur, előkelő nemes család, u. m. a Giléni (ma Kilyén) Nopcsa, Szilvási, Gola, Válya, Koncz, Benedikty birtokkal bírtak. Neve németül Eisenmarkt, szászul Hanedeng (hívták még Vasvárnak is az itt levő vashányék miatt, míg Dévának Rézvár s az arany hegyen létezett várnak Aranyvár volt a neve).

Vajdahunyad ma rendezett tanácsu város, a hunyadmegyei városok között 5000 lakóssal a 3-ik helyen áll, kiknek fele magyar, másik felének tulnyomó része oláh.

A városnak polgármestere és tanácsa van. Székhelye a hunyadi járásnak, járásbírósnak, adóhivatalnak, erdőgazdónoksnak, van m. kir. posta-, távirde- és telefonhivatala, kir. körjegyzője, szent Ferenc-rendi zárdája, két állami elemi és két felekezeti elemi iskolája, egy városi polgári leányiskolája, két ovodája, három takarékpénztára, a M. Á. V. végállomása, az E. B. V. kiinduló állomása. Van gőz- és kádfürdője, három vendéglője, u. m. a Hunyadi János téren a »Központi szaloda« (6 szoba, ára 1 korona 60 fillértől 2 korona 40 fillérig világítással. Szép étterem, kávéház, kioszk, kilátással a várra). A városház-utcában a »Strauss szaló« (12 szoba, ára 1-1 korona, jó konyha, kényelmes étterem, kávéház, nyári helyiség), a Fürdő- és Iskola-utca sarkán a »Vasgyári vendéglő«, melynek vendégszobái nincsenek, étterme, kávéháza és diszterme van, melyben szinpad áll s nagyobb összejövetelekre alkalmas.

Hunyadnak vidéke a Maros felé lankás, míg a vár alatt egyesülő Zsild és Cserna vizek festői szép völgyületekben futnak a város felé. A város alsó részéből tiszta időben a Retyezát hegylánc látható, mely még júniusban is hóval fedett. Éghajlata enyhe.

Vajdahunyad látnivalói, nevezetességei: a hunyadi lovagvár, a m. kir. vas- és acélgvár, a gör. katolikus templom, a róm. kath. templom, a ref. templom.

Majd a vajdahunyadi lovagvár és a vár építői és urairól közöl érdekes adatokat.

— »Hogy kik alapították, nem tudni. A hagyomány szerint a Szentpéter-hegyen levő rómi várból építették. Hunyad várát Sebre vitéz 1409-ben kapja jutalmul Zsigmond királytól, Sebrének fia Vajk v. Vojk, unokája János (Hunyadi). Mint koronabirtok IV. Béla és Nagy Lajos alatt szerepel a történelemben.

Hunyadi János alatt keletkezett a várkapolna, az országház (lovagterem) az azt magába foglaló erkélyes palotával, a nebojsza torony, a bástyafalak és tornyok.

A földszinti országház (lovagterem) második vörösmárvány oszlopán minuscula írással ez áll: Hoc opus fecit fieri mag. d. Johannes de Hunyad regi hugi, gubna. a. d. MCCCCLIII. (Hoc opus fecit fieri magnificus dominus Johannes de Hunyad regni hungariae gubernator anno domini MCCCCLIII. — Magyarul: E művet nagyságos Hunyadi János, magyarország kormányzója készítette 1452).

Hunyadi János halála után (1456. szept. 16.) fia Mátyás király lett a vár ura, ki alatt a kaputorony, a nagy hid s a várnak északkeleti része, az aranyház (Mátyás traktus) épült. Mátyás király 1481-ben fiának adományozza a 32.000 holdra terjedő hunyadi uradalmat s fiát »hunyadi gróf«-fá nevezte ki. Corvin, vagy Hollós János 1492-ben horvát bán, Frangepán Beatricet vette feleségül, de már 35 éves korában elhalt s a vár özevegére száll, ki György brandenburgi örgrófhhoz ment másodsor nőül. Corvin Jánostól egy fia és egy leánya volt, kiknek korai halála után Beatrix is elhal s a vár egyedüli birtokosa György örgróf lett. Ez eltékozolt, elzalogosított mindent s a Hunyadiak gazdag levéltárát Anspachba vitette.

1526-ban a vár az egyénghi Török-családé, melynek birtokában marad 1618-ig.

Az enyénghy Törökök között első Gáspár és Miklós, követi őket Bálint, ki alatt a vár leég, ostromoltatik, elfoglalják, de ismét felépül.

Török Bálint protestáns létére a katolikus I. Ferdinánddal tart, ezért zápolya Czibak Imrét küldi sereggel Hunyadra. Czibak 1534-ben felégeti és elfoglalja a várat, melyet azonban, Zápolyának hűségét esküdven, Török ismét visszanyer. Török Báлинд udvarában nevelkedett Tinódi Lantos Sebestyén.

1849. április 14-én a várban időzik Bem és vezérkara, ez alkalommal egy emléklapot írnak alá, melyen Petőfi írásával a többek között ez áll: »És ki lón a boldog, a rény apostolait elfogadja e várba. Egy Székely ivadék, László József, és nője« stb. Aláírások előzik ezt meg, még pedig: General Bem, alezredes Mihálovics, alezredes Királyi, őrnagy Arany Károly, őrnagyörzsorvos Gesztesy László, Petőfi Sándor százados, Anton Kurz sekretár, Lőrinczi József százados segédtsizt, Veres János főhadnagy, Borra János, Orbán Károly, Zajzon Áron hadnagyok, Meinlinger főhadnagy.

1849. április 15-én írta Petőfi a »Fogadjatok be ti dicső kapuk...« kezdetű versét a Bethlen-rész nagy palotájának folyosóján az udvarra néző ablakban.

1852-ben bezírkerhivatalokká süllyed. De nem soká, mert 1854. április 13-án éjjel 11 órakor kigyul s leég az egész tető. 1874-ig csupaszon állanak a falak kitéve az idő viszontagságainak, amikor a műemlékek országos bizottsága st'iszterien befedette, az aranyházat és országházat helyreállította azzal a céllal, hogy az majdan Rudolf trónörökösnek szolgáló vadászkestélyül.

Azóta a vár javítása kisebb-nagyobb megszakításal egyre tart.

344—1908. sz. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1908. évi Sp. I. 61/3 sz. végzése folytán dr. Vasincza Tamás puji ügyvéd által képviselt Herclinger Áron felperes részére Nagy Géza és neje petrozsényi lakos alperes ellen 30 korona 12 fillér tőkekövetelés s jár erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1065 koronára becsült ingóságokra a puji kir. járásbírósnak 1908. v. 859. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatott követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Petrozsény községében leendő megtartására határidőül 1908. évi augusztus hó 10 napjának d. e. 11 órája kitétik, amikor a bíróság lefoglalt szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívának mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldött írásban, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik. Kelt Pujon, 1908. évi július hó 1. napján.

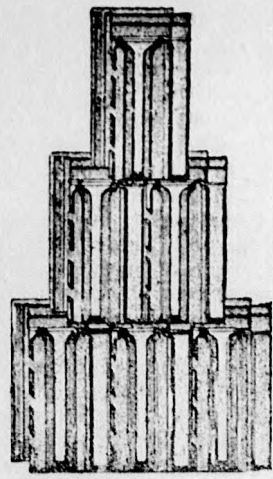
Biró János

kir, bir. végrehajtó.

Egy magyarul jól írni, olvasni tudó fiu

nyomdász tanulónak felvétetik

Figuli A. könyvnyomdájában Petrozsény.

Nagykikindai gyártmány.
Bohn-féle szab. biztonsági átfedő-cserép 272. szám.

BOHN M. ÉS TÁRSAI

- - - - NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA. - - - -

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep e szak-
mában Ausztria-Magyarországon a - - - -

BOHN-féle TÉGLAGYÁRAK

- - NAGYKIKINDÁN ÉS ZSOMBOLYÁN. - -

Alapítotott 1864.-ben — Legelőkelőbb referenciák. — Alapítotott 1864.-ben.

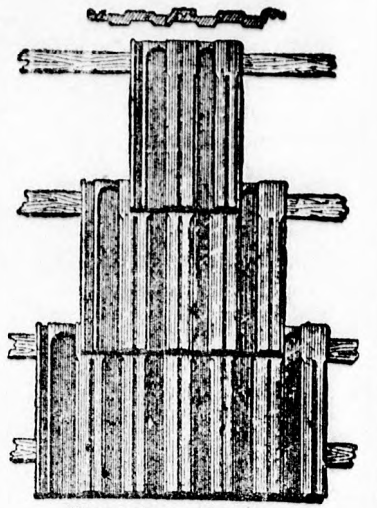
50 millió évi gyártás

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserépekből

— VASOXYD természetes vörös színben vagy kátrányozva. —

GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcserépek.
Legolcsóbb, legszebb tetőzet.

Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bármentve.

Zsombolyai gyártmány.
Szab. bizt. préselt átfedőcserép 253. sz.

NOXIN

A LEGJOBB
CIPŐ-
KRÉM

NOXIN

NOXIN

Hochsinger Testvérek Budapest.
Özv. Grün Mórénál Petrozsényben.

Dobrowszki Károly

Cserépkályha-raktára. — Kályhakészítő
Gyulafehérvárt.

Raktár: Nagyszebenben, Jikeli F. Károly urnál.

Állandóan nagy raktár tűzmentes, dí-
vatos stýlusban készített

cserépkályhákban

a legszebb színekben u. m.: barnászöld,
borsózöld, almazöld, acélzöld, sötétkék,
égek, majolika, trapp, lax stb.

Fürdőkád-burkolatok,

fayence és porcellán lemezekből.

Takarék-tűzhely felszerelések

porcellánból, fehér és kék színben.

Régi kályhák javítása és átrakása elvállaltatnak
2—3 évi jótállás.

Pontos kiszolgálás. — Jutányos árak.

Első petrozsényi
könyvnyomda és
könyvkötészet

Papir-, rajz-
és
könyvkereskedés.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke mélyen
tisztelt nagyérdmü közönségének

tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló könyv-
és papirkereskedésemet ezen szakba vágó cikkekkel dusan fel-
szereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányo-
sabbban kielégítem. Tanszerek-, rajz- és íróeszközök, tankönyvek,
imakönyvek, albumok stb. nagy választékban állnak rendelkezésre
s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a
legfinomabbig: irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési
kártyák stb. kereskedésben jutányos áron kaphatók.

Midőn a kultura tért hódított
a Zsilvölgyben, Petrozsényben
nyomdát állítottam, a társadalmi
életnyilvánulás követelményeit ki-
elégítendő hírlapot indítottam, hogy
a sajtó erejével a hazafias célt
szolgálják. A kezdett nehézsé-
geivel küzdve, anyagi áldozatok
meghozatalával tartottam fenn s
oda fejlesztettem a nyomdát, hogy
a legmesszebb menő igényeket a
legjutányosabbban kielégíteni képes
vagyok; miért is a n. é. közön-
ség szíves támogataását kérem.

A művelt közönség folyton
fokozódó igényeinek a haladás,
a fejlődés kívánalmainak ki-
elégítését szem előtt tartva
KÖNYVKÖTÉSZETET
rendeztem be gépezettel, a
legmodernebb eszközökkel fel-
szereltem s ebbe a szakmába
vágó munkálatok teljesítését
megelégedésre s a legjutányo-
sabbban elvállalom.

Teljes tisztelettel:

FIGULI ANTAL.

Hivatalos- és
magánnyomtatványok.

„Petrozsény és Vidéke”
kiadóhivatala.

Szénát, szalmát eladok

bármily nagy mennyiségben.

Közvetítőknek magas jutalék.

Schreier Béla takarmány-
nagykereskedő. Budapest.

Népszínházutcza 22. sz. Telefon 20—52.

Az „ÜSTÖKÖS”

a legjobb magyar viclap. Hetenkint 20
oldal, színes képek.

ELŐFIZETÉS: félévre (jul. dec.) 6 korona.
negyedévre (jul. okt.) 3 kor.

A ki a félévi előfizetést most beküldi
ingyen kapja az 1907 évi teljes bekötött
évfolyamot. (700 oldal vicc, kép, stb.)

LUTAVÁNYCÍM: „Üstökös”, Budapest V. ker. Szabadságtér 11.

Hirdetések jutányos áron fel-
vételnek e lap

Kiadóhivatalába.